

สำนวนไทย

หมวด ก

สำนวนไทย	ความหมาย
กงเกวียนกำเกวียน	กรรมสนองกรรม
กบในกะลาครอบ	ผู้มีประสบการณ์และความรู้ น้อย แต่สำคัญตนว่ามีความรู้มาก
กรวดน้ำคว่ำขัน , กรวดน้ำคว่ำกะลา	ตัดขาดไม่ขอเกี่ยวข้องกับ
กระเซอกันร่ำ	สุรุษสุร่าย , ไม่ประหยัด
กระดีได้น้ำ	อาการแสดงความดีอกดีใจ
กระต่ายขาเดียว	ยื่นกรานไม่ยอมรับ
กระต่ายตื่นตูม	ตื่นตกใจง่าย
กระต่ายหมายจันทร์	ผู้ชายหมายปองผู้หญิงที่มีฐานะดีกว่า
กระโถนท้องพระโรง	ผู้ที่ใครๆ ก็พากันรวมใจอยู่คนเดียว
กวนน้ำให้ขุ่น	ทำเรื่องราวที่สงบอยู่แล้วให้เกิดวุ่นวายขึ้นมา
กาคาบพริก	ลักษณะที่คนผิวดำแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสีแดง
กำแพงมีหูประตูดมช่อง , กำแพงมีหูประตูดมตา	ระมัดระวังในการพูดหรือทำ ที่อาจมีคนล่วงรู้ได้
กึ่งกำได้ทอง	คนเย่อหยิ่งจองหอง เมื่อได้ดีแล้วลืมตัว
กินที่ลับ ไขที่แจ่ง	เปิดเผยเรื่องที่ทำกันในที่ลับ
กินน้ำได้ศอก	จำต้องยอมเป็นรองเขา
กินบนเรือนขึ้นหลังคา	เนรคุณ
กินปูนร้อนท้อง	แสดงอาการเดือดร้อนขึ้นเอง
กินอยู่กับปากอยากอยู่กับท้อง	รู้ดีอยู่แก่ใจ แต่แสรังไม่รู้ไม่เห็น
เกลือจิ้มเกลือ	ไม่ยอมเสียเปรียบกัน
เกลือเป็นหนอน	คนสนิทหรือบุคคลใกล้ชิดทรยศหักหลัง
แกว่งเท้าหาเสี้ยน	หาเรื่องเดือดร้อนให้แก่ตนเอง
ไก่แก่แม่ปลาช่อน	หญิงก่อนข้างมีอายุที่มีมารยาและเล่ห์เหลี่ยมมาก
ไก่อ่างเพราะชน คนงามเพราะแต่ง	ความสวยงามเกิดขึ้นได้จากการปรุงแต่ง
ไก่อเห็นดินงู เห็นนมไก่	ต่างฝ่ายต่างรู้ความลับของกันและกัน

หมวด ข

สำนวนไทย	ความหมาย
ขมื่นกับปูน	คนที่ไม่ลงลอยกัน เมื่ออยู่ใกล้กันก็มักทะเลาะวิวาทกัน
ขนทรายเข้าวัด	ทำประโยชน์ให้ส่วนรวม
ขนหน้าแข้งไม่ร่วง	ไม่กระทบกระเทือนถึงเดือดร้อน
ข่มเขาโคจีนให้กินหญ้า	บังคับจิตใจผู้อื่นให้ทำตามที่ต้องการ
ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง	ดูจากภายนอกแล้วเป็นของดี แต่แท้จริงกลับไม่ใช่ของดี
ขว้างงูไม่พ้นคอ	ทำอะไรแล้วผลร้ายกลับมาสู่ตนเอง
ขวานผ่าซาก	พูดจาโผงผางไม่เกรงใจใคร
ขายผ้าเอาหน้ารอด	ยอมสละสิ่งสำคัญเพื่อรักษาชื่อเสียงไว้
จิ้งกักรา ขากี้แรง	ต่างไม่ยอมลดละกัน
จี๋ช้างจับตักแตน	ลงทุนมากแต่ได้ผลน้อย
จี๋ใหม่หมาหอม	คนที่ชอบเห่อของใหม่
เงินครกขึ้นภูเขา	ทำงานที่ยากลำบาก โดยต้องใช้ความพยายามและอดทนอย่างมาก
เข้ากันเป็นปีเป็นขลุ่ย	เข้ากันได้ดี
เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา	บอกหรือสอนไม่ได้ผล
เข้าตามตรอกออกตามประตู	ทำตามธรรมเนียมประเพณี
เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม	ประพฤติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
เจียนเสื่อให้วัวกลั้ว	ทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้อีกฝ่ายเสียขวัญหรือเกรงขาม
ไขในหิน	ของที่ต้องระมัดระวังและทะนุถนอมอย่างยิ่ง

หมวด ค

สำนวนไทย	ความหมาย
คดในข้อ งอนในกระดูก	มีนิสัยคดโกง
คนดีสี่คู้ม	คนทำดีข้อมไม่มีภัยอันตราย
คนเดียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย	การทำสิ่งใดๆ ก็ตามที่มีความเสี่ยง อยู่กันสองคนย่อมดีกว่าคนเดียว
คนตายขายคนเป็น	คนตายที่ทิ้งหนี้หรือภาระมากไว้ให้ผู้มีชีวิตอยู่รับผิดชอบแทน
คนรักเท่าสิ้นหนัง คนชังเท่าสิ้นเสื่อ	คนรักมีน้อย แต่คนชังมีมาก
คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล	คบคนเช่นไรก็จะเป็นเช่นนั้น
คบคนให้ดูหน้า ซื่อผ้าให้ดูเนื้อ	จะคบใครให้พิจารณาเสียก่อน
คมในฝัก	มีความรู้ความสามารถ แต่ไม่แสดงออกมาให้เห็น

สำนวนไทย	ความหมาย
คลุมถุงชน	ถูกจับแต่งงานโดยไม่เต็มใจ
คว้าน้ำเหลว	ไม่ได้ผลตามต้องการ
ความในอย่านำออก ความนอกอย่านำเข้า	ไม่นำเรื่องไม่ดีของคนใกล้ชิดไปบอกผู้อื่นและไม่รับเรื่องเข้ามาด้วย
ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น	ความสำเร็จย่อมเกิดกับคนที่มีความพยายาม
ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด	มีความรู้มาก แต่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้
ความวัวไม่ทันหาย ความควายเข้ามาแทรก	ปัญหาใหม่เข้ามา ขณะที่ปัญหาเดิมยังไม่สามารถแก้ไขได้
คอขาดบาดตาย	ร้ายแรงถึงอาจต้องสูญเสียชีวิตได้
คางคกขึ้นวอ	คนที่มีความรู้ต่ำต้อย พอได้คึกก็มักอวดดี ลืมตัว
คาหนังคาเขา	จับได้ในขณะที่กำลังกระทำความผิด หรือจับได้พร้อมกับของกลาง
คู่เรียงเคียงหมอน	สามีภรรยาที่อยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน
โคแก่ชอบกินหญ้าอ่อน	ชายสูงอายุที่ชอบผู้หญิงรุ่นสาว

หมวด ข

สำนวนไทย	ความหมาย
ฆ่าควายอย่าเสียดาบพริก	ทำการใหญ่ไม่ควรตระหนี่
ฆ่าช้างเองา	ทำลายของใหญ่เพื่อให้ได้ของเล็กน้อยซึ่งไม่คุ้มค่ากัน
ฆ่าไม่ตายขายไม่ขาด	ตัดเชื้อไขไม่ขาด
ฆ้องปากแตก	ชอบนำความลับของผู้อื่นไปโพยพระนา

หมวด ง

สำนวนไทย	ความหมาย
งงเป็นไก่ตาแตก	อาการของผู้ที่มีอาการงมงายจนคิดอะไรไม่ออก ทำอะไรไม่ถูก
งมเข็มในมหาสมุทร	ทำสิ่งใดก็ตามที่สำเร็จได้ยาก
งอมืองอดิน	ไม่สนใจชวนช่วยการทำงาน
เงิบเป็นเป่าปาก	เงิบสนิท
เงยหน้าอ้าปาก	มีฐานะดีขึ้นกว่าเดิมพอดเทียมกับผู้อื่น
ง่อง่าแต่คุ่น	ง่อง่ามาก
ง่อง่าแล้วยกนอนคนเดียว	ง่อง่าไม่เจียมตัว ไปทำสิ่งที่ตนไม่รู้ไม่เข้าใจ
เงาตามตัว	ผลของการกระทำที่เกิดตามคิดมาทันที หรือผู้ที่ติดตามไปด้วยทุกที่

หมวด จ, ฉ

สำนวนไทย	ความหมาย
จับข้งหวง	ทำสิ่งที่เสี่ยงต่ออันตราย
จับปลาสองมือ	มุ่งหวังอยากจะได้ที่เดียวพร้อมๆ กันทั้งสองอย่าง
จับปูใส่กระด้ง	ชุกชนมาก ยากที่จะทำให้อยู่หนึ่งๆ ได้
จับแพะชนแกะ	ทำอย่างขอไปที ไม่ได้ใช้อย่างนี้ก็เอาอย่างอื่นเข้าแทน เพื่อให้ลุล่วงไป
จับเสือมือเปล่า	แสวงหาผลประโยชน์โดยตนเอง ไม่ต้องลงทุน
จับให้มันคั่นให้ตาย	จับผิดใครต้องมีหลักฐานแน่ชัด
จ้าวไม่มีศาล สมภารไม่มีวัด	คนที่เร่ร่อน ไม่มีที่อยู่เป็นหลักเป็นแหล่ง
ใจดีสู้เสือ	บังคับใจให้กล้าเมื่อพบอันตราย
ใจปลาชิว	ใจไม่สู้ ขอมแพ้ง่าย
จระเข้วางคลอง	ทำอะไรขัดขวางผู้อื่น
จุดใต้ตำตอ	พูดหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บังเอิญไปโดนเจ้าตัวเข้า โดยผู้พูดไม่รู้ตัว
ฉลาดแกมโกง	การใช้ความรู้ความสามารถเอาเปรียบผู้อื่น
น้อราษฎ์บังหลวง	ข้าราชการที่ใช้อำนาจหน้าที่เบียดบังเอาเงินทองและทรัพย์สิน

หมวด ช

สำนวนไทย	ความหมาย
ชนกคิดหลัง	ความชั่วหรือความผิดที่ยังคิดตัวอยู่
ชักน้ำเข้าลึก ชักศึกเข้าบ้าน	ชักนำศัตรูเข้าบ้าน
ชักใบให้เรือเสีย	พูดหรือทำสิ่งใด แล้วทำให้ออกนอกเรื่องหรือผิดประเด็นไปจากเดิม
ชักแม่น้ำทั้งห้า	พูดจาหวานล่อมเพื่อขอสิ่งที่ประสงค์
ชักหน้าไม่ถึงหลัง	มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย
ช้าๆ ได้พร้าเล่มงาม , ช้าๆ ได้พร้าสองเล่มงาม	ค่อยๆ คิด ค่อยๆ ทำแล้วจะสำเร็จผล
ช่างตายทั้งตัว เอาใบบัวมาปิดไม่มีผิด	ความชั่วหรือความผิดร้ายแรงที่คนรู้ทั่วกันแล้ว จะปิดอย่างไรก็ไม่ผิด
ช่างสารภู่เท่า ข้าเก่าเมียรัก	บรรดาสิ่งที่ไม่น่าไว้วางใจ ซึ่งอาจนำภัยมาสู่ชีวิตตน
ชิงสุกก่อนห่าม	ทำสิ่งที่ยังไม่สมควรแก่วัย หรือยังไม่ถึงเวลา
ขึ้นกบนปลายไม้	ไฝ่ฝันถึงสิ่งที่อยู่ไกลเกินเอื้อมถึง
ขึ้นกเป็นนก ขึ้นไม้เป็นไม้	ว่ายัง ไรว่าตามกัน
ชี้โพรงให้กระรอก	ชี้ช่องทางชั่วให้คนไม่ดี
ชูปมือเปิบ	ฉวยประโยชน์จากผู้อื่น โดยไม่ได้ลงทุนลงแรง
ใช้น้ำเย็นเข้าลูบ	พูดจาหวานล่อมเพื่อให้ใจอ่อน

หมวด ข

สำนวนไทย	ความหมาย
ช็อกกินไม่หมด คดกินไม่นาน	ความซื่อสัตย์นั้นกินใช้ไม่มีวันหมด มีกินได้เรื่อยๆ
ชื่อเหมือนแมวอนหนาว	คนที่แสดงออกเป็นคนซื่อ แต่ภายในมีความเจ้าเล่ห์
ชื่อควายหน้านา ชื่อฟ้าหน้าตลุย	ชื่อของโดยไม่คำนึงถึงช่วงเวลา ย่อมได้ของแพงกว่าปกติ

หมวด ชม, ด

สำนวนไทย	ความหมาย
เด่าหัวงู	คนแก่หรือคนมีอายุมากที่หลอกล่อเด็กผู้หญิงในทางกามารมณ์
ดาบสองคม	มีทั้งคุณประโยชน์และโทษ
ดาวล้อมเดือน	ผู้ที่มีบริวารแวดล้อมมาก
ดินพอกหางหมู	งานหรือสิ่งต่างๆ ที่คั่งค้างพอกพูนขึ้นเรื่อยๆ
ดูข้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่	ให้รู้จักพิจารณาลักษณะบุคคลหรือผู้หญิงที่จะเลือกเป็นคู่ครอง
ดูตาม้าตาเรือ	พิจารณาให้รอบคอบ
เดินตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด	ประพฤติตามแบบผู้ใหญ่ย่อมปลอดภัย
ได้ทีขี้แพะไล่	ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นเพลี่ยงพล้ำ
ได้หน้าได้ตา	ได้รับเกียรติยศหรือได้รับชื่อเสียง
ได้น้ำลิมหลัง	หลงๆ ลืมๆ ได้สิ่งหนึ่งลืมอีกสิ่งหนึ่ง

หมวด ต

สำนวนไทย	ความหมาย
เต่าใหญ่ไข่กลบ	พยายามกลบเกลื่อนความผิดของตน
เตี้ยอู้มค่อม	คนที่มีฐานะยากจน แต่รับภาระเลี้ยงดูคนที่ฐานะเช่นตนอีก
ตกกระไดพลอยโจน	จำเป็นต้องยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเลี้ยงไม่ได้
ตคน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้	ตกอยู่ในยามคับขันอย่างไรก็ไม่เป็นอันตราย
ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน	ทำอะไรด้วยตนเอง แทนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น
ตบมือข้างเดียวไม่ดัง	ทำอะไรฝ่ายเดียวย่อมไม่เกิดผล
ต่อน้ำมะพลับ ลับหลังตะโก	ต่อน้ำทำเป็นดี แต่ลับหลังก็นินทาหรือหาทางทำร้าย
ตักน้ำใส่กะ โลก ชะ โง่ กูเงา	ให้รู้จักฐานะของตนและเจียมตัว
ตักน้ำรดหัวตอ	แนะนำพร้าสอนเท่าไรก็ได้ไม่ผล
ตักบาตรอย่าถามพระ	จะให้อะไรแก่ผู้ที่เต็มใจรับอยู่แล้วไม่ควรถาม
ตักช้อนน้อยแต่พอตัว	เอาตัวรอดแต่ผู้เดียว

สำนวนไทย	ความหมาย
ตัดไฟแต่ต้นลม	ตัดต้นเหตุเพื่อไม่ให้เหตุการณ์ลุกลามต่อไป
ตัดหางปล่อยักษ์	ตัดขาดไม่เกี่ยวข้อง ไม่เอาเป็นธุระอีกต่อไป
ตัวเป็นเกลียว	ทำงานอย่างขยันขันแข็งจนไม่มีเวลาได้พักผ่อน
ตาบอดได้แว่น	คนที่ได้สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์อะไรแก่ตน
ตาบอดคลำช้าง	คนที่รู้อะไรด้านเดียวแล้วเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นเช่นนั้น
ตึงให้กักกิน	การลงทุนหรือลงแรงทำอะไร โดยไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์
ตึงให้หลังหัก	กระทำการใดแก่ศัตรูโดยไม่เด็ดขาดย่อมจะได้รับผลร้ายในภายหลัง
ตีตนไปก่อนไข้	เรื่องยังไม่เกิดก็ตื่นตื่น โวยวายเกิดเหตุ
ตีปลาหน้าไซ	พูดหรือทำให้กิจการของผู้อื่น ซึ่งกำลังไปด้วยดีกลับเสียไป
ตีวัวกระทบคราด	โกรธคนหนึ่งแต่ทำอะไรไม่ได้ พาลไปรังควานคนอื่นที่เกี่ยวข้อง
ตำข้าวสารกรอกหม้อ	หาเพียงแก่พอกินไปมือนึงๆ
ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ	ลงทุนไปโดยได้ผลประโยชน์ไม่คุ้มทุน

หมวด ถ

สำนวนไทย	ความหมาย
ถ่มน้ำลายรดฟ้า	ประทุรร้ายต่อสิ่งที่สูงกว่าตน ตนเองย่อมได้รับผลร้าย
ถอนรากถอนโคน	ทำลายให้สิ้นซาก
ถอนหงอก	ไม่นับถือความเป็นผู้ใหญ่
ถอยหลังเข้าคลอง	ถอยหลังตกต่ำไปจากเดิม
ถीलอดตาช้าง ห่างลอดตาเส้น	ดูเหมือนรอบคอบถี่ถ้วน แต่ไม่ได้รอบคอบจริง
ถิ่งพริกถิ่งจิง	การโต้ตอบที่รุนแรงของทั้งสองฝ่าย

หมวด ท

สำนวนไทย	ความหมาย
ทรัพย์ในดิน สินในน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้ได้
ทองแผ่นเดียวกัน	เกี่ยวข้องกันโดยแต่งงาน
ทองไม่รู้ร้อน	นิ่งเฉยไม่กระตือรือร้นกับเรื่องที่เกิดขึ้น
ท่าดีทีเหลว	มีท่าทางดี แต่ทำอะไรไม่ได้เรื่อง
ที่เท่าแมวคืนตาย	ที่ดินหรือเนื้อที่เล็กน้อย
ทูปหม้อข้าวตัวเอง	การทำลายอาชีพตนเอง
ทำคุณบูชาโทษ โปรดสัตว์ได้บาป	ทำดีแต่กลับส่งผลร้าย

ทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	คนเราทำอะไรก็จะได้อย่างนั้น
ทำนาบนหลังคน	หาผลประโยชน์ใส่ตน โดยทุจริตผู้อื่น

หมวด น

สำนวนไทย	ความหมาย
นกน้อยในกรงทอง	มีความเพียบพร้อมแต่ขาดอิสระ
นกสองหัว	คนที่ทำตัวฝึกฝนเข้าด้วยทั้ง 2 ฝ่ายที่ไม่เป็นมิตรกัน เพื่อประโยชน์ตน
นกน้อยทำรังแต่พอตัว	ทำสิ่งต่างๆ ตามอัธยาศัยให้เหมาะสมกับฐานะของตน
น้ำกลิ้งบนใบบอน	คนที่มีจิตใจไม่แน่นอน เอาแน่เอาอนไม่ได้
น้ำขึ้นให้รีบตัก	เมื่อมีโอกาสดีๆ ผ่านเข้ามา ให้รีบคว้าโอกาสนั้นเอาไว้
น้ำซึมบ่อทราย	สิ่งที่ตักตวงไม่มีวันหมดสิ้น หาได้มาเรื่อยๆ
น้ำท่วมทุ่ง ผักบุ้งโหรงเหรง	พุดมากแต่ได้เนื้อหาสาระน้อย
น้ำท่วมปาก	พูดไม่ออกเพราะเกรงจะมีภัยแก่ตนหรือผู้อื่น
น้ำน้อยข่อมแพ้ไฟ	ฝ่ายข้างน้อยข่อมแพ้ฝ่ายข้างมาก
น้ำนิ่งไหลลึก	คนที่มีท่าทีหงิมๆ มักจะมีความคิดลึกซึ้ง
น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า	การพึ่งพาอาศัย เอื้อประโยชน์แก่กัน
น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย	คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน ถูกใจผู้ฟังแต่อาจเป็นโทษเป็นภัยได้
น้ำมาปลากินมด น้ำลดมดกินปลา	ที่ใครที่มัน
น้ำลดตอผุด	เมื่อหมดอำนาจ ความชั่วที่ทำไว้ก็ปรากฏ

หมวด บ

สำนวนไทย	ความหมาย
บนบานศาลกล่าว	ขอร้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยเหลือ
บนเป็นหมิงกินสิ่ง	คนที่ชอบบนพึมพำอยู่เสมอ
บัวแก้งน้ำ	คนที่ไม่มีน้ำใจ
บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น	รู้จักผ่อนปรนเข้าหากัน มิให้กระทบกระเทือนใจกัน
บ้างช่ายุ	คนที่ชอบพูดล้อเสียดขย่งให้คนอื่นแตกกัน
บ้ำหอบฟาง	คนที่หอบหิวสิ่งของพระรุงพระรัง
บ้านเคยอยู่ อู่เคยนอน	สถานที่ที่ตนเคยอยู่อาศัยมาก่อน
บ้านแตกสาแหรกขาด	ครอบครัวต้องพลัดพรากจากกัน
บุญทำกรรมแต่ง	บุญหรือบาปที่ทำไว้ในชาติก่อน ส่งผลต่อหน้าตาหรือชีวิตในชาตินี้
เบีย้น้อยหอยน้อย	มีเงินน้อย

หมวด ป

สำนวนไทย	ความหมาย
ปั้นน้ำเป็นตัว	สร้างเรื่องเท็จให้เป็นจริงเป็นจิ้งจิ้งจันมา
ปัญญาแค่หางอึ่ง	โง่หรือมีความรู้เล็กน้อย
ปล่อยเสือเข้าป่า	ปล่อยศัตรูไปจากกลับมาทำร้ายในภายหลังได้
ปลาหมอตายเพราะปาก	คนที่พูดพล่อยจนเดือดร้อนหรือได้รับอันตราย
ปลาใหญ่กินปลาเล็ก	คนที่มีอำนาจหรือผู้ใหญ่มากขี่ข่มเหงผู้น้อยหรือผู้น้อย
ปลุกเรื่อนคร่อมตอ	การก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่น
ปลุกเรื่อนตามใจผู้อยู่ ผูกคู้ตามใจผู้นอน	ทำตามความพอใจของผู้ที่ได้รับผลโดยตรง
ปอกกล้วยเข้าปาก	ง่ายมาก
ปากคนยาวกว่าปากกา	คำพูดคนที่พูดต่อๆ กันแพร่กระจายไปได้ไกล
ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ	พูดดีแต่ใจคิดร้าย
ปากเป็นเอกเลขเป็นโท	การพูดจาสำคัญกว่าวิชาหนังสือ
ปากไม่ลิ้นกลิ้งน้ำมัน	ยังเป็นเด็ก
ปากว่าตาขยิบ	พูดอย่างหนึ่ง แต่ทำอีกอย่างหนึ่ง
ปากว่ามือถึง	พูดก็ทำเลย
ปากหวานก้นเปรี้ยว	พูดจาอ่อนหวานแต่ไม่มีความจริงใจ
ปากหอยปากปู	ชอบนินทา แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย
บึ้งปลาประชดแหมว	ทำประชดหรือแค้นคั้น ซึ่งมีแต่จะเสียประโยชน์
ปิดทองหลังพระ	ทำความดีแต่ไม่ได้รับการยกย่อง เพราะไม่มีใครเห็นคุณค่า
ปิดประตูตีแมว	รังแกคนที่ไม่มีทางสู้และไม่มีทางหนีรอดไปได้
ปีกกล้าขาแข็ง	พึ่งตนเองได้ (เป็นคำที่ผู้ใหญ่มักใช้กล่าวตำหนิผู้น้อย)
เปิดขันประชันไก่	ผู้ที่มีความรู้ความสามารถน้อย แต่อวดเก่งแข่งกับผู้มีความสามารถสูง
ไปไหนมาสามวาสองศอก	ถามอย่างหนึ่งตอบไปอีกอย่างหนึ่ง

หมวด ผ

สำนวนไทย	ความหมาย
ผักชีโรยหน้า	การทำความดีแต่เพียงผิวเผิน
ผัดวันประกันพรุ่ง	ขอเลื่อนเวลาออกไปครั้งแล้วครั้งเล่า
ฝ่าหวามเม็ยคอน	ช่วยกันทำมาหากินทั้งฝ่าทั้งเม็ย
ผ้าขี้ริ้วห่อทอง	คนมั่งมีแต่แต่งตัวซอมซ่อ
ผีซ้ำด้าพลอย	ถูกซ้ำเติมเมื่อพลาดพลั้งหรือเมื่อคราวเคราะห์ร้าย

ผีไม่มีศาล	ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งถาวร
ผีงแตกร้าง	ไปคนละทิศละทาง
ผู้ร้ายปากแข็ง	ดิ่งด้น ไม่ยอมรับความจริง
ไฟลู่ลม	โอนอ่อนไปตามสถานการณ์

หมวด ๘

สำนวนไทย	ความหมาย
ฝนตกขี้หมูไหล คนจัญไรมาพบกัน	พลอยเหลวไหลไปด้วยกัน
ฝนตกไม่ทั่วฟ้า	แจกจ่ายของไม่ทั่วถึงกัน
ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม	เพียรพยายามสุดความสามารถจนกว่าจะสำเร็จผล
ฝากปลาไว้กับแมว	ไว้วางใจคนที่ไม่ควรไว้วางใจ
ฝากผีฝากไข้	ขอขมาเป็นที่พึ่งจนวันตาย
ฝ่าคมหอกคมดาบ	เสี่ยงภัยในสงครามจากอาวุธนานาชนิด
ไฟสูงจนเกินศักดิ์	หวังสิ่งที่ไม่เกินฐานะของตน

หมวด ๙

สำนวนไทย	ความหมาย
เพชรตัดเพชร	คนเก่งต่อสู้กับคนเก่ง
แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร	การยอมแพ้มันทำให้เรื่องสงบ
แพ้แล้วพาล	แพ้ตามกติกาแล้วไม่ยอมรับว่าแพ้ จะเอาชนะด้วยกำลัง
แพะรับบาป	คนที่รับเคราะห์กรรมแทนผู้อื่น
พบไม่งามเมื่อขามขวานบิน	พบหญิงสาวที่ต้องใจเมื่อแก่
พระศุกร์เข้าพระเสาร์แทรก	ความทุกข์ยากเกิดขึ้นๆ เข้ามาในขณะเดียวกัน
พลอยฟ้าพลอยฝน	ไม่ได้เกี่ยวข้องกับก็เป็นตามไปด้วย
พลิกหน้ามือเป็นหลังมือ	การเปลี่ยนแปลงหรือทำให้ผิดไปจากเดิม
พายเรือคนละที	ทำงานไม่ประสานกัน
พายเรือในอ่าง	คิด ทำหรือพูดวกวนกลับไปกลับมา
พิมเสนแลกกับเกลือ	การลดตัวไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่ต่ำกว่าหรือได้ตอบแทนเลาะกับคนพาล
พุดดีเป็นศรีแก่ตัว พุดชั่วพาดัวเสียหาย	พุดชาติเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง แต่ถ้าพุดจาไม่ดีจะ ได้รับอันตรายได้
พุดเป็นต่อยหอย	พุดไม่หยุดปาก
พุดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง	พุดไปไม่มีประโยชน์ นิ่งเสียดีกว่า

หมวด ฟ

สำนวนไทย	ความหมาย
ฟังความข้างเดียว	รับรู้เรื่องจากฝ่ายเดียวแล้วด่วนตัดสินใจ
ฟังไม่ได้ศัพท์ จับไปกระเดียด	ฟังไม่ได้ความชัดเจนแล้วเอาไปพูดต่อ
ฟังหูซ้าย หลงหูขวา	คนที่ไม่ยอมฟังใคร พูดไปคงเปล่าประโยชน์
ฟังหูไว้หู	การฟังเรื่องใดมาอย่าเพิ่งเชื่อโดยทันที ต้องรู้จักพิจารณาไตร่ตรองก่อน
พินฝอยหาคะเข็ม	เอาเรื่องทีจบไปแล้ว มาพูดให้สะเทือนใจหรือมีประเด็นขึ้นอีก
ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ	ให้รู้จักกาลเทศะ มีความเขียมตัว
ฟ้าหลังฝน	สิ่งดีงามและความสบายใจ เมื่อผ่านพ้นปัญหาใหญ่แล้ว

หมวด ม

สำนวนไทย	ความหมาย
มัดมือชก	บังคับหรือใช้วิธีการใดๆ ให้อีกฝ่ายตกอยู่ในอำนาจ
มะกอกสามตะกร้าปาไม่ถูก	พูดจาตลบตะแลงพลิกแพลงไปมาจนจับคำพูดไม่ทัน
মনาวไม่มีน้ำ	คำพูดหวานๆ ไม่ไพเราะ
มากหมอมากความ	ยิ่งคนเยอะ เรื่องก็ยิ่งเยอะ
ม้าคิดกะโหลก	มีกริยากระโดดกระเดกหรือไม่เรียบร้อย
มีทองเท่าหนวดกุ้ง นอนสะดุ้งจนเรือนไหว	มีสมบัติเพียงเล็กน้อย แต่กังวลจนนอนไม่หลับ
มีสติฟังบรรจบให้ครบบาท	ให้รู้จักเก็บหอมรอมริบ ค่อยๆ เก็บสะสมเงินไว้
มือใครยาว สาวได้สาวเอา	ต่างคนต่างฉวยโอกาสแสวงหาประโยชน์ใส่ตัว โดยไม่คำนึงถึงคนอื่น
มือถือสาก ปากถือศีล	มักแสดงตัวว่าเป็นคนมีศีลธรรม แต่กลับประพฤติชั่ว
มือไม่พาย เอาเท้าราน้ำ	ไม่ช่วยแล้วยังขัดขวางการทำงานของผู้อื่น
ไม่ดูเงาหัว	ไม่รู้จักประมาณตน
ไม่ดูคำคู่ดี	เลิกเกี่ยวข้องกับอย่างเด็ดขาด
ไม่ดูตาม้าตาเรือ	ไม่พิจารณาให้รอบคอบ
ไม่ได้ด้วยเกล้าเอาด้วยกล ไม่ได้ด้วยมนต์เอาด้วยคาถา	ทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ดังใจ
ไม่รู้จักหัวนอนปลายตีน	ไม่รู้จักความเป็นมาหรือพื้นเพ
ไม่เห็นโรงศพ ไม่หลังน้ำตา	ไม่เห็นผลลัพธ์ที่น่าสลด ก็ไม่สำนึกกับการกระทำที่ไม่ดีของตน
ไม่เอาถ่าน	ทำอะไร ไม่ถูกเรื่อง
ไม่ไกลส้ฝั่ง	คนที่แก่โกลีตาย
ไม่ชิงจวดไม่ชิง	คนที่มิฐานะต่ำไปคัดค้านผู้ที่มีอำนาจสูงกว่า
ไม้เบื่อ ไม้เมา	ขัดแย้งกันเป็นประจำเพราะใจโกรธกันมาก่อน

ไม้อ่อนตัดง่าย ไม้แก่ตัดยาก	อบรมสั่งสอนเด็กให้ประพฤติดีได้ง่ายกว่าอบรมสั่งสอนผู้ใหญ่
มดแดงแฝงพวงมะม่วง	ชายที่ปองรักหญิงบ้านใกล้หรือที่อยู่ใกล้กัน

หมวด ย

สำนวนไทย	ความหมาย
ยกตนข่มท่าน	พุดจาตบถมผู้อื่นเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเองเหนือกว่า
ยกภูเขาออกจากอก	โล่งใจหรือหมดวิตกกังวล
ยกเมฆ	นึกคาดเดาเองหรือกุเรื่องขึ้น
ยกหางตัวเอง	ยกยอชื่นชมตนเอง
ยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว	ทำอย่างเดียวได้ผล 2 อย่าง
ยิ้มด้วยปาก ถากด้วยตา	แสดงอาการเยาะเย้ยด้วยกริยาท่าทาง
ยื่นกระต่ายขาเดียว	พูดยืนยันอยู่คำเดียว ไม่เปลี่ยนความคิด
ยื่นแก้วให้วานร	การให้สิ่งที่มีค่าแก่ผู้ไม่เห็นคุณค่า เป็นการให้ที่เปล่าประโยชน์
ยื่นหมูยื่นแมว	ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนของกันอย่างยุติธรรม
ยิ้มจุมูกคนอื่นหายใจ	ผู้ที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น เพื่อให้ตนอยู่รอดต่อไปได้
ยุให้รำ ต่ำให้รัว	ยุแยงให้ผิดใจกัน
ซ่อมแมวขาย	การนำของที่มีค่าน้อยหรือมีตำหนิ มาปรับปรุงแล้วหลอกขายผู้อื่น

หมวด ร

สำนวนไทย	ความหมาย
รักดีห้ามจ้ว รักชั่วห้ามเสา	ใฝ่ดีจะมีความสุขความเจริญ ใฝ่ชั่วจะได้รับความลำบาก
รักพี่เสียดายน้อง	ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเลือกอย่างไรดี
รักยาวให้บัน รักสั้นให้ต่อ	รักจะอยู่ด้วยกันนานหรือสั้นขึ้นอยู่กับความคิดอาฆาตพยาบาท
รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี	เวลาถูกทำผิดควรอบรมสั่งสอนและมีการลงโทษบ้าง เพื่อให้เป็นคนดี
ราชสีห์สองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้	คนที่มีอำนาจหรืออิทธิพลพอๆ กันอยู่รวมกันไม่ได้
รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง	ทำไม่ดีหรือทำผิดแล้วไม่รับผิดชอบ กลับไปโทษผู้อื่น
ริดเล็ดกับปู	เคี้ยวเช็ญหรือบิบบังคับผู้ที่ไม่มีจะให้
รู้งูๆ ปลาๆ	รู้เล็กน้อยหรือรู้ไม่จริง
รู้ไว้ใช้ว่า ใสบ่าแบกหาม	เรียนรู้ไว้ไม่เสียหายอะไร
รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง	รู้จักเอาตัวรอดหรือปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์
เรียนผูกต้องเรียนแก้	รู้วิธีทำก็ต้องรู้วิธีแก้ไข
เรือร่วมในหนอง ทองจะไปไหน	คนในเครือญาติแต่งงานกัน ทำให้ทรัพย์สินไม่ตกไปอยู่กับผู้อื่น
เรือล่มเมื่อจอด ตาบอดเมื่อแก่	มีอุปสรรคเมื่อใกล้จะประสบความสำเร็จ

หมวด ด

สำนวนไทย	ความหมาย
ลงเรือลำเดียวกัน	ทำงานร่วมกันหรือร่วมรับผลการกระทำด้วยกัน
ลี้มhornนอนเนื้อ	ป่วยจนต้องนอนพักรักษาตัว
ลี้วคองเห่า	ลี้กขโมยหรือลี้ลวงเอาทรัพย์สินจากผู้ที่นำกรงขาม
ละเลงขนมเบื้องด้วยปาก	ดีแต่พูด แต่ทำไม่ได้
लगเนื้อชอบलगขย	ของสิ่งเดียวกัน คนหนึ่งชอบแต่อีกคนกลับไม่ชอบ
ลิ่งตคั่นไม้	ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใด ก็อาจผิดพลาดในเรื่องนั้นได้
ลิ่งหลอกเจ้า	กริยาล้อเลียนผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีอายุมากกว่าในเวลาผู้ใหญ่เผลอ
ลี้กับพัน	การกระทบกระทั่งกันของคนที่ไม่ลี้ใจกัน
ลูกไก่ในกำมือ	ผู้ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือไม่มีทางต่อสู้ได้
ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น	ลูกย่อมไม่ต่างกับพ่อแม่มากนัก
เล่นกับหมา หมาเลียปาก	ลคดวลงไปหรือวางตัวไม่เหมาะสมจึงถูกลามปาม
เลียงลูกเสื่อลูกจระเข้	เลียงลูกศ้ตรูจะได้รับความเดือดร้อนในภายหลัง
เลือกที่รักมักที่ชัง	ลำเอียง
เลือกชั้นกว่าน้ำ	ญูติที่นึ่งย่อมดีกว่าคนอื่น
เลือกชั้นหน้า	โกรธมากจนหน้าแดงหรือโมโหจนขาดสติ
โลกมากลากหาย	อยากได้หลายอย่างแต่สุดท้ายกลับไม่ได้สักอย่างเดียว

หมวด ว

สำนวนไทย	ความหมาย
วัดรอยเท้า	คอยเทียบตนเองกับผู้ที่เหนือกว่าเพื่อชิงดีชิงเด่น
วัน โคนไม่ละ วันพระไม่เว้น	ทำชั่วได้ตลอดเวลา
วันทองสองใจ	ผู้หญิงที่มีจิตใจโลเล
วันพระไม่มีหันเดียว	วันหน้ายังมีโอกาสอีก
วัวเคยกข ม้าเคยกขี่	คนที่เคยคุ้นเคยกันมาอย่างดี
วัวพันหลัก	อาการที่วกหรือย้อนกลับไปหาจุดเริ่มต้น
วัวลี้มดิน	คนที่ได้ดีแล้วลี้มฐานะเดิมของตน
วัวสันหลังหวะ	คนที่มีความผิดติดตัวทำให้มีความหวาดระแวง
วัวหายล้อมคอก	เรื่องเกิดขึ้นแล้วจึงคิดแก้ไข
ว่าแต่เขาอึเหนาเป็นเอง	ตำหนิผู้อื่นเรื่องใด แล้วตนกลับทำเรื่องนั้นเสียเอง
ว่าวคิดลมบน	เพลิจนลี้มตัว

หมวด ศ. ส

สำนวนไทย	ความหมาย
ศรศิลป์ไม่กินกัน	ผู้ที่ต่อสู้กันต่างคนต่างไม่สามารถทำอันตรายแก่กันได้
สมภารกินไก่อ้วน	ชายที่เป็นหัวหน้ามีความสัมพันธ์ในเชิงชู้สาวกับลูกน้องคน
สวยแต่รูป จูบไม่หอม	รูปร่างหน้าตาสวย แต่มีความประพฤติและกิริยามารยาทไม่ดี
สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ	จะสุขหรือทุกข์ขึ้นอยู่กับความคิดและทัศนคติของตนเอง
สร้างวิมานในอากาศ	หวังจะมีหรือเป็นอะไรอย่างเลิศลอย
สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ	สอนสิ่งที่รู้ดีหรือถนัดอยู่แล้ว
สาวใส่ให้กากิน	เอาความลับของฝ่ายตนไปเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้
สิ้นไร่ไม่ตอก	ไม่มีทรัพย์สินสมบัติติดตัว
ลิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น	ได้ยินหรือได้ฟังมาก็ไม่เท่ากับเห็นด้วยตาตนเอง
ลือโซให้ควายฟัง	แนะนำคนโง่ไม่มีประโยชน์
ลีตืนยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง	ผู้เชี่ยวชาญก็ยังพลาดพลั้งได้
ลูกเอาเผากิน	ทำพอเสร็จไปคราวหนึ่ง
สุนัขจนตรอก	คนที่ฮึดสู้อย่างไม่คิดชีวิต
เส้นผมบังภูเขา	เรื่องง่ายๆ แต่คิด ไม่ออก
เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย	เสียเพียงเล็กน้อยไม่ยอมเสีย ปล่อยให้ลูกหลานจนต้องเสียมาก
เสียมเขาคายให้ชนกัน	ยุยงให้ผู้อื่นเกิดวิวาทบาดหมางกัน
เสื่อซอณเล็บ	ผู้ที่มีความสามารถแต่ไม่ยอมแสดงออกมาให้ผู้อื่นรู้
เสื่อนอนกิน	ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ โดยไม่ต้องลงทุนลงแรง
ใส่ตะกร้าล้างน้ำ	ทำให้หมดมลทิน
สำเนียงต่อภาษา กิริยาต่อสกุล	คำพูดและกิริยาที่แสดงออกทำให้ทราบชาติกำเนิด

หมวด ห

สำนวนไทย	ความหมาย
หญ้าปากคอก	คั้นเสียนมองข้ามไป
หนักไม่เอา เบาไม่สู้	ไม่มีความอดทนที่จะทำงาน
นอนหนังสือ	คนที่ชอบอ่านหนังสือเป็นประจำ
หนามขอกเอาหนามบ่ง	ตอบโต้ด้วยวิธีการทำนองเดียวกัน
หน้าไหว้หลังหลอก	ต่อหน้าทำเป็นดี แต่ลับหลังกลับนินทาหรือหาทางทำร้าย
หนีเสือปะจระเข้	หนีภัยอันตรายอย่างหนึ่งแล้วต้องพบกับอันตรายอีกอย่างหนึ่ง
หนูตกถังข้าวสาร	ชายที่ฐานะไม่ค่อยดี แต่งงานกับหญิงที่ร่ำรวย

สำนวนไทย	ความหมาย
หมองตายเพราะงู	ชำนาญอะไรมักได้รับภัยจากหน้าที่นั้น
หมาหวางราง	คนที่หวางแหนสิ่งที่ตนกินหรือใช้ไม่ได้ แต่ไม่ยอมให้ผู้อื่น
หมาหวางก้าง	คนที่หวางของที่ตนไม่มีสิทธิ์
หมาเห่าใบตองแห้ง	คนที่เก่งแต่พูด
หมูจะหอมอย่าเอาคานเข้ามาสอด	เข้าไปขัดขวางผลประโยชน์ของผู้อื่น
หวังน้ำบ่อหน้า	คาดหวังกับสิ่งที่ยังไม่ถึง
หวานลิ้นกินดาบ	หลงเชื่อคำพูดที่ไพเราะ
หอกข้างแคร่	คนใกล้ชิดที่อาจคิดร้ายขึ้นมาเมื่อใดก็ได้
หักค้ำพรี้าด้วยเข่า	ไม่รู้จักประมาณตน ย่อมส่งผลเสียย้อนกลับมา
หัวเดียวกระเทียมลีบ	การอยู่คนเดียว ไม่มีเพื่อนฝูงพวกพ้อง
หัวมังกุท้ายมังก	ไม่กลมกลืนกัน
หัวล้านได้หวี	ผู้ที่ได้สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน
หาหาใส่หัว	หาเรื่องเดือดร้อนให้ตนเอง
หุงข้าวประชดหมา บั้งปลาประชดแมว	ประชดแค้น ซึ่งมีแต่จะเสียประโยชน์
เห็นกงจักรเป็นดอกบัว	เห็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง
เห็นจืดดีกว่าไล่	เห็นคนอื่นดีกว่าญาติพี่น้องของตน
เห็นช้างขี้ ขี้ตามช้าง	ทำเลียนแบบคนใหญ่คนโต ทั้งๆ ที่ตนไม่มีความสามารถพอ
เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ	ไม่เอาการเอางาน
เหยียบเรือสองแคม	ทำที่เข้าด้วยทั้ง 2 ฝ่าย

หมวด อ

สำนวนไทย	ความหมาย
อกไหม้ไส้ขม	เป็นทุกข์อย่างแสนสาหัส
อดเปรี้ยวไว้กินหวาน	อดใจไว้ก่อน เพราะหวังสิ่งที่ดีกว่าข้างหน้า
อ้อยเข้าปากช้าง	สิ่งที่มีประโยชน์หรือคุณค่าตกอยู่ในมือแล้วไม่ยอมคืน
อาบนํ้าร้อนมาก่อน	ผู้ที่เกิดก่อนย่อมมีประสบการณ์มากกว่า
เอาทองไปรูกระเบื้อง	การลดตัวไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่ต่ำกว่าหรือได้ตอบแทนเลาะกับคนพาล
เอาไม้ซีกไปจัดไม้ซุง	คัดค้านผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจมากกว่า ย่อมไม่สำเร็จ
เอาหูไปนา เอาตาไปไร่	แสวงทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น

เรียบเรียงโดย ทีมงานทรูปลูกปัญญา

แหล่งที่มา : <http://proverbthai.com>, <http://www.rakjung.com/thai-no167.html#1>, <http://highlight.kapook.com/view/68531>,

<http://www.เกร็ดความรู้.net/สำนวนไทย-สุภาษิตไทยและคำพังเพยน่ารู้>